

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer kedden és pénteken.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre 3 ft. — kr.
Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.

Szerkesztői s kiadói szállás:
Kenyeres Adolf ügyvédi
íróháza, Nagypiaczón.

NEMERÉ.

Politikai, közgazdászati és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

3 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alku szerint. — Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségben és Römer és Kammer nyomdájában.

Brassó, 1871. márcz. 12-ike.

Az állandó hadsereg roppant nagy terü; hogy az a birodalom jövedelmének legnagyobb részét emésztí meg, azt igen jól tudja mindenki; hogy pedig a birodalom jövedelme szaporítására az adóknak minden lehető neme alkalmaztatik, és hogy ezeknek mindegyike a legmagosb fokra csigáztatott, érezzük mindnyájan.

Az állandó hadsereg felhagyásáról a jelen európai viszonyok között szó sem lehet; az a körüli költségek lejjebb szállítása is lehetetlen, mert e tekintetben is minden lehető megtörtént, úgy hogy ez irányban többet kívánni nem volna helyes.

A katonának, a kinek komoly kötelességei vannak, és a haza polgárai biztonságáért az ellennel szembe szállani készen kell állnia, szerény szükségéi fedezve kell hogy legyenek. Szükséget szenvedő katonaság ritkán tanusított vitézséget, és attól önfeláldozást várni igazságtalan is volna. Katonáink zsoldja és a tisztek fizetése pedig, a többi mivel államokkal összehasonlítva, egy általában nem nevezhető túlságosnak.

A mint az utóbbi események mutatták, minden jelentékenyebb állam, a régibb időkhez képest hasonlíthatatlanul nagyobb gyakorlott és jól szervezett katonai erők fellett kell hogy rendelkezzen.

Ha meggondolja az ember, hogy majdnem 1848-ig a hadsereg kiegészítése részben a fegyházak kiürítésével eszközöltetett, részben pedig, kevés kivétellel, a nép sörredékéből fogdosztatott kötéllel, el kell es-

mérni, miszerént az általános hadkötelezettség és különösen a honvédség életbe léptetése által rendkívüli a haladás.

Hogy a honvédségnek megfelelő hadsereggé kiegészítéséhez még sokra van szükség, az országgyűlésen eléggé kiemeltetett, hanem úgy látszik, hogy ez a jelen körülmények között lehetetlen. A tapasztalat mindazonáltal úgy mutatta, hogy mi ma lehetetlen, az holnap lehetségessé válik. Pár évvel ezelőtt a honvédségnek oly módon szervezése is, a mint csakugyan létesült, lehetetlennek látszott, és ime megtörtént. Ennek folytán remélhető, hogy annak teljes kiegészítése is rövid időn meg fog történni.

Azt mondják rólunk, hogy született katonák vagyunk. Ebben az állításban sok igazság van, és ez addig a míg a csatában leginkább elszántságra és személyes bátorságra volt szükség, állott is teljes mértékben; de a jelenkorban ezen kellékekhez még nagy gyakorlottság, rendtartás s. a. t. egyáltalában még a közembernél is a fejlődöttségnek egy bizonyos neme szükséges.

A közoktatás terén oly törvényeink hoztattak, a melyek ha teljes mértékben életbe lépnek, az általános mivelődést a lehető legmagosb fokra emelendik; ez pedig bizonyára az, a mi e egy hadseregnek mulhatlan szüksége van. A mai korban egy durva, nyers tömeggel, legyen az bármily nagy számu, keveset lehet kivinni.

Valjon nem lehetne e a gyermeket már az iskolában egyszersmind katonává is kiképezni? Egyenes férfias magatartásra,

szabatos mozdulatokra s. a. t. minden embernek szüksége van. Ha ezt mindenki gyermekkorában megtanulná, nem volna ártalmas. A katonaviselt embert szinte mindig föl lehet esmérni, az másokkal szemben külsőleg sok előnnyel bír.

Melyik gyermek nem játszik jó szívet katonásdit? A hajlam tehát megvan, csak azt a rendes kerékvágásba kell hozni, és a gyermekek katonákká képződnek, a nélkül hogy észre vennék.

Minden néptanító képes arra, hogy a katonai gyakorlatokból legalább annyit, a mennyire egy közembernek szüksége van, elsajátítson, és felle lehet tenni, hogy a haza iránti szeretetből mindenik meg is tenné, hogy a szünorákban, a gyermekeket rendbeállítsa, megnézzé mindeniket, hogy a tisztaságra és ruhájában a rendre van e gondja, és azután egy pár fordulatot tétesse velők. Ilyen formán minden gyermek már a népiskolából mint képzett közlegény lépne ki. Az ily módon kiképzett fiatalokból könnyen lehetne lövészegeteket képezni, és így rövid időn a hazának minden polgárat képzett katona volna.

A katonai oktatást felsőbb iskolákban is lehetne folytatni. Felsőbb néposkolákban, algymnásiumokban és alrealtanodákban, kiképezthetnének a fiatalok altisztekké.

A felgymnásiumi valamint a felrealosztályokban pedig tisztekké. Ezek mellett egy katonai akademia azok számára, kik különösen hivatva vannak minden lehető kívánalmaknak megfelelően.

TÁRCZA.

Történeti, földrajzi és statisztikai jegyzetek a Barcaságról.

(Folytatás.)

A mi Barcaság területi nagyságát illeti, ez az idők hosszú során át több változásokon ment keresztül. Kezdetben, midőn e vidék magyar falvai még nem tartoztak a Barcazföldéhez, akkor ennek területe csupán a szász és szomszédos oláhfalvakra terjedt ki, míg a magyar falvak ide lett csatolásával azon terjedelmét nyerte, melyet egész 1862-ig birt. Ekkor azonban tetszett „Schmerlingnek“, az akkori hatalmas bécsi belügyministernek a Barcaságot egy kis új alkotás alá venni, a miért is ő azon elhatározását vevé foganatba, hogy a barcasági oláh falvakat a Barcaság kebeléből kivette és Fogaras vidékéhez csatolta, melyek mind e mai napig annak egyik járását — a „zernestit“ — képezik. Schmerlingnek ezen intézkedésére azon politikai körülmény szolgáltatott alkalmat, hogy az által a fogarasvidéki oláhoknak tulnyomó többséget biztosított az ott lakó más ajkú nemzetiségek felett.

Jelenleg a Barcaságnak egy „városa“, tizenhárom „szász“ és tíz „magyar“ faluja van, mely utóbbiak névszerint: „Bácsfalva, Türkös, Csernátfalu, Tatrang, Zajzon, Pürkerecz, Krizba, Apátza és Ujfalu“.

Az elősorolt tíz magyarfalva, „Ujfalu“ kivételével, hajdan a törösvári várhoz tartozott, mely „fiskalis dominium“ vala s melyet „II. Utászló“, a gyenge és tehetetlen magyar király, 1498-ban, ismert pénzüsségei miatt, Brassónak adott zálogba 3000 forintért s ezzel együtt az említett kilencz magyar falva is, földjei és erdeivel együtt, Brassó kezébe ment át. E zálogosítást a későbbi királyok és feje-

delmek kisebb-nagyobb évi zálogbérfizetése mellett szintén helyben hagyták, míg végre „II. Rákóczy György erdélyi fejedelem Törösvárt és falvait 1650-ben Brassónak 11.000 forintért örökös birtokába bocsájtá, mit az országos rendek 1651-ben aprilis 25-én jóváhagytak s a szerződést törvénybe írtatták. —

Ily potom áron került a kilencz magyar falva a Barcaság kebelébe, illetőleg Brassó birtokába, mely felett ő, az olcsón megvásárolt királyi jogczinnél fogva, egész az urbériség felszabadulásáig 1848-ig, földesur jogát és hatalmát igen érezhető mérvben gyakorolta.

A tizenhárom szász falva a bevándorolt szászok telepítvénye, melyek kezdetben önálló községi szervezettel bírtak, kivéven azon rövid időt, midőn a „német lovagrendnek“ (keresztes vitézeknek) tizeddel s tán egyéb szolgálmányokkal is adóztak. Brassó felsőbbsege alá csak később kerültek, mivel maga Brassó is sokkal későbbi telepítvény s mint város csak a 13-dik század első felében kezd szerepelni.

Ezen falvak Erdély legszebb helységei közé tartoznak. Némelyek közülök, mint Feketehalom, Roznyó és Földvár mezővárosok, sok kisebbrendű magyar városainkat is felülmulják csínosság és rendezettség tekintetében.

Ezen egyébiránt nem lehet nagyon csodálkozni. —

A szászok kedvező állapotára nemcsak ismert munkásságuk, takarékoságuk és szerény életmódjuk voltak hathatós befolyással, hanem a mult idők hosszú során keresztül élvezett kedvező társadalmi és politikai viszonyaik, jogaik és kiváltságaik is annyi feltünő előnyöket biztosítottak számukra a más két „egyesült“ nemzettel szembe, hogy ők mind ezek birtokában könnyebben fejleszthették gazdaságuk és iparuk, következőleg anyagi löllétüket.

Hogy többet ne említsünk, a mult időkből csak egy tényre hivatkozunk, a „felülés“ vagy „katonaaállítás“ kötelezettségére, mely oly csekély „véra-

dót“ követelt a testvér szásznemzettől, hogy ennél kevesebbet tán ő maga sem kívánhatott. Mint ugyanis tudjuk, „II. András“ királynak 1224-ben kiadott „kiváltságlevelének“ egyik pontja azt rendeli: hogy a szász nemzet a haza oltalmára csak 500 katorát tartozik kiállítani; külföldre, ha maga a király vezeti 100-at, ellenkező esetben 50-et. Bizony, ily csekély erővel alig lehetett volna megvédeni e sokat szenvedett kis hazát. Voltak idők, midőn a magyar és székely seregek többet voltak harcban, mint kedves övéik tűzhelyeinél, mert a haza csak töllük kivétel biztos védelmet és lelkes önfeláldozást, miután a honvédelmi kötelezettség nemzetünknek nemcsak egy bizonyos részére, de az egészre kiterjedett. Ha veszély volt, mindenki kötelességének ismerte helyét elfoglalni, mint jelesül a derék székely nemzet fiait, kiknek mindegyike, a „főnemes“ úgy, mint a „lófő“, vagy veres és zöld „darabont“ (pixidarius) fegyverkötelezett vala.

Ily viszonyok és körülmények között aztán nem volt esoda, ha a szász nemzet, felhasználva biztos védelem alatt helyzetének előnyös mivoltát, oly anyagi jóllétre tudta szert tenni, mely feltünően meglátszik egy községein, mint templomain és iskoláin egyaránt.

Nem panasz vagy szemrehányáskép említjük fel ezeket, mert hisz jól tudjuk, hogy ezen állapotok régi politikai viszonyainknak valának kifolyásai; sőt hisszük, mert erős meggyőződésünk, hogy az a nemzet, mely a harc mezéjén nagy és bátor tudott lenni, az a békés fejlődés idejében is az leend, és, ha szerencse csillaga és maga magát el nem hagyja, mind azt, a mit tennie kell, megteendő; mert nagy költőnk mondásaként, néked nemzetem

„A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned, halnod kell!“

(Folytatása következik.)

Az a kérdés hogy a fennebbi terv nagyobb körökben is helyesnek találatik e, mert a kivitel nem csak hogy nem lehetetlen, sőt abban tanulok és a legtöbb tanítók nagyörömmel segédkezet nyújtanának.

Egy lelkes néptanító kísérletet tett, és a keze alatt lévő gyermekek, rendkívüli örömmel és kitünő ügyességgel csinálják még a bajosabb katonai gyakorlatokat is.

Egy a fenn irt módon kiképzett katonákkal bíró állam, nyugodtan lejjebb szállhatja, sőt idővel merőben fel is hagyhatja az állandó hadserget.

Videant consules.

B. —

Magyar képviselőház.

A márczius 8-iki ülésben napirenden volt a „pénzügyminiszterium költségvetésének tárgyalása.“

Móric Pál szigorubb felügyeletet ajánl, mert a miniszterek minden becsületessége mellett is sok tüzerkedés folytattatik az ország szárnyai alatt; a kormány takarékoságát nem tartja tizenhárom próbásnak s hogy nem is az, mutatja az elhibázott vasutrendszer, mely tervszerűség nélkül van kiépítve; a delegációk is fokozatosan mind alább hagytak takarékoságukkal s az idei már épen elvesztette a mértéket. Kívánja, hogy a kormány adjon be kimutatást az állam minden ingó vagyonáról s határozati javaslatot ad be az adórendszer reformjára vonatkozólag.

Bujanovics a delegációkat védelmezte, melyek egyáltalán nem szavaztak meg többet a nagyon is szükségesnél.

Széll Kálmán mint előadó beszélt azon alaposággal és lelkiismerettel, mely e munkabíró fiatal tagját a képviselőháznak kitünteti.

Végül szolt Kerkápoly pénzügyminiszter is, röviden, Móricz Pál határozati javaslatát, melyet itt hamarosan eldönteni nem kívánatos, a pénzügyi bizottsághoz kérvén utasítani.

Ezután a pénzügyminiszteri budget részletes tárgyalásába ereszkedett a ház.

A ház megszavazza az állandó kataszter címét 583.200 frttal.

A bányászati s erdészeti akadémia számára Selmezbányán ad 80.300 fot.

Következik az egyenes adók czime, mely alatt megszavaztatott 57,578.000 frt., a kivetési és beszédsi szükségletekre pedig 556.000 frt. Hasonlóan elfogadtattak: a fogyasztási adók: 13.238,000 frt., a kivetési és beszédsi szükséglet 204.200 frttal.; a határvámok kezelési költsége 352.911 frttal., a fedezet 450.000 frt.

V i d é k.

Szt.-Márton, 1871. márczius 7-ike.

Miérdekelhet bennünket jelenkorban közelebb-ről, mint haladásunk a művelődés terén és ennek egyedül emeltyűje a nevelés ügy.

A mily örömmel olvasom lapjainkban Erdély és Magyarország több városában és vidékén tett azon intézkedést, melylyel a fiatalság tanítása és a felnőttek oktatása oly szép sikerrel halad, s a mily örömmel tapasztaltam Háromszék némely községében azon buzgóságot és lelkes fáradságot, mellyel hivat ref. lelkész estvénként a felnőttek oktatásán tanítja, a mikénti létezéséről felvilágosított embert öntudatával szembe állítja s így önéreztet ébreszti, — ha végig tekintek Csíkszékben — ép úgy elborul lelkem azon gondolatra, hogy érettségünk nincs senki, ki valamit tegyen e téren.

Ha valaki valamit tehát érettségünk, azok lelkészünk, ugyan nem lehet elvitelni tesznek is ok valamit, de nem korszerűen; mert hisz megfelelő e a maikornak az, hogy a vasárnap délutáni tanításra egybegyűlt fiatalsággal 2—3 óráig térden csuszálva a keresztutjuk járattják s az így kifárasztott 16—20 éves, tehát már értelmes fiatalsággal most is azt hitetik el, hogy az Isten a világot hatnap alatt teremtette stb. stb.

Ebben nem a kívánt haladást, de sőt a régi sötétséget találjuk; azért nincs is a csiki székely embernek legkisebb reális gondolkodása is, mert elbutítva és elvakítva mindent, mit korlátolt elméjével föl nem ér, az Isten mindenhatóságában vetett hittel szemlél, s nem is mer fölötte elmélkedni, nehogy a jó Istent megsértse vele.

Igy történt velem; néhány csiki atyafi előtt a földünkről beszélvén, magyarázgattam, hogy a föld gömbölyű s felületének nagyobb részét tenger borítja — s továbbá a földforog stb. stb. — az atya-

fiak közül egysem bátorodott azon kérdést tenni, de hátha a föld forog, mikor azon része, hol tenger van aláfordult, miért nem loocsasan ki a víz? — nem mert — így gondolkodik az atyafi — az Isten ugyakarja (a mint később kitünt). — S ezt nemde papjainknak róhatjuk föl?!

En reformatus lelkész ajkain a szószékről hallottam délelőtt a szent ígét, mely fölrázza az érző embert, s magasztos előadása az egekbe ragadja a hívő lelkét; — estve a fölntöttek oktatására összegyűlve a békés polgárok, azoknak apraja, nagyja és ismét hallják lelkes fiatal papjukat, mint bizonyítja be, hogy az Isten a világot nem hatnap alatt teremtette, hanem több ezer év kelett, még csak földünk lakhatóvá kifejlődött. —

Menj te csiki ember e szent helyre és halljad azt az őszinte jólélekből jövő atyafi oktatást és lássad azt az értelmes népet, mint csüng egész szeretetével és figyelmével papjának lelkes magyarázatán, — az öröm és fájdalom könyve gyűl szemedbe, sohaj tör föl kobledből, mely azt mondja: mikor éjűk meg azt mi csikiak, hogy papjaink a tevékenység ezen pontjára jussanak?!

Tehetség és ráérés nem gátolja papjainkat nem csak a felnőttek oktatását fölkarolni, hanem egy-szersmind a fiatalság nevelését is oly irányban vezetni, mely a korszerűségnek és haladásnak célját magában foglalja, tehát csak akarat kell.

A Nagykasznói plébános derékember, azonban kiképes korszerűnek itélni azon buzgóságát melynél fogva, hogy magát és buzgóhívőit megkímélje azon fáradságtól, melylyel a nem messze ugyan, de jó magas dombra épült templomhoz fel kell naponta menni, 50.000 forintig gyűjtött be, hogy az aljban a paplakhoz közelebb építse az Isten házat. — Ha az említett összeget a nevelés szentebb ügyéért gyűjti, nemde magasztosabb tett hazája és székely nemzetéért.

Tehát csak akarat kell és sokat tehetnek a valóba nagyobb részt művelt és képzett papjaink.

Csikszék papjai ragadjátok kezeitekbe a lobogót, melyre a haladás és felvilágosodás van írva; hisz mi székelyek a legjobb föld vagyunk, hinnesétek az öngondolkodás és önéreztet magvát e földbe, mert higgyétek meg rövid időn a legszebb virágokat, a műveltség, értelem és művészet legszebb virágát fogja hajtani; s akkor a hálás székely nép e saját kezeitek ápolása alatt nőtt virágokból fogja készíteni azon gloriát, mely azon tettűs és lelkes papokra vár, kik megértették a kor intő szavát.

Gyergyay.

Gyergyóból, 1871. márcz. 6.

Mielőtt tehát e szűk téren más alkalommal meg említhetném, hogy mily kedélyes és vig volt farsángunk, — kemény csikorgó hoszsu telünk — elasticus szán utunk, — hogy a kapzsi tutajkereskedő mégis álmatlankodik s nyugtalanodik mert igen sok lesz a portéka s a meg szokott 100 procent talán felére apadhat; — hogy néposkoláink gyaropodnak s mind inkább népeseznek, és a fölntöttek in specie Szárhegyen jó sikerrel tanulnak, hogy végre valahára távirára kilátásunk délibábjá feloszló félben van; engedje meg a „Nemere“, hogy egy bár régebbi, eddig halgatagan mellőzött de mindnyájunkat azért közelebből érdeklő ügyben lapja becses terét igénybe vehessem.

Mult év december hó 3-án Ditró községének választottjai vagy küldöttjei azon czélból jöttek Szárhegre, hogy itt bizonyos fontos ügyeket Borszékét illetőleg elintézzenek. Erre gyűlés rögtönzötttven a meg is alakult s a tárgyalás megkezdett.

A rejtgetett tárgy valóban fontos volt, kevesebbről szó, mint hogy a felsőbbség által is eddig jóvá hagyva volt s országos nyílt árverésen hasznobéresített borszéki borviz árra 2 krról 3 krra emeltessék és az eddig tilalom alatt álló „erdei“ kut a „fökut“ vizével egy értékűleg a bérlők szabad használatára bocsáttassék — mi által a hasznobérlők bevétele a hátralévő bérleti 4 év alatt több mint „150 ezer“ forinttal szaporitattnék az ország lakossai pedig ugyan annyival megterhelhetnének s illetőleg kárositattának. —

Az igaz hogy mind az előadó, mind a jegyzőkönyv ezen matematikai vég eredményt elfeledte a t. gyülekezet előtt meg említeni — de annál hathatosabban állítja előtérbe azon okokat melyek az árfelemelést i n g y e n követelik, mintha csak nem is a köz — hanem inkább a bérlők érdekeinek szoszólói lettek volna.

És ámbár ezen okok sem lényegükben, sem jogi szempontból olyast nem tartalmaztak, melyek miatt a két közönség az ország rovásán a bérlők javára ily oriai kedvezményeket tenni jogosítva vagy kényszerítve lett volna: de miután azok kik szólni tudtak volna, halgattak, a kik pedig nem halgattak szólni nem tudtak, — a javaslat elfogadtatt.

Nagy volt tehát az öröm izraelben; mert örvendett a választott küldöttség hogy feladatát ily

könnyen s békés uton meg oldhatta; örvendett a hasznobérlő hogy így az őszi borszéki „drága ebédék“ árra s tett „kölcsegei“ és „fáradságai“ meg térülnek örvendett a jelen volt nép is, mert lát a többiek is örvendettek, osztán az áldomás sem maradt el.

A kis hitűek pedig meg szégyenülve vonulhattak vissza a köz akarat ily hatalmas szárny csapásai elől. —

A vagy ki merné ezen gyűlés helyességét és illetékességét kétségbe vonni azért, mert egy szomszéd falusi 40 egyetértő tagból álló küldöttség kész határozattal egy másik község gyűlésében meg jelenvén arra még akaratlanul is hatalmas pressiot gyakorol? ki merné állítani, hogy ily fontos ügy egy kissé több elő tanulmányozást és megfontolást igényel — mint sem hogy egy rögtönzött előkészületlen gyűlésében nem csak tárgyalassék — de felette határozat is hozasson? hogy előbb e községek külön külön értekezvén, tanácskozáván csak azután jöjjön közös tanácskozás alá?

Valóban nagy feladat, mert ujjabbkori ditroi alkotmányos jogosztó lexicon szerint jóság és jóvadalom bérlőknek ha bár a legnagyobb adófizetők köz ügyekben nincs szólási joguk, — a kiknek pedig joguk lett volna szólni, azok jobbnak tartották halgatni így okoskodván: „jobb nem szólni mint fejemet betőretni.“

Egyébbaránt „sem mi sem új a nap alatt“; így a borszéki bizottmány ezen ujjabbkori eljárása sem új. Még 1863 ban is történt itt ilyen forma dolog, csak hogy az az obsolut kormányrendszer alatt történt néhai Szabó Ádám elnöksége alatt, kit még azzal is gyanusítottak, hogy meg lett volna vesztegetve: de azért még akkor is merényletnek neveztek az ily eljárást.

És valamint akkor ugy most is akadt oly vakmerő ki jogtalanul bár, a magos kormány figyelmét még jokor — ratificatio előtt — erre felhívta melynek következtében reményljük, hogy azt mit a t. f. bizottmány önkénytelenül, vagy rosszul felfogott okokból el hibázott — kormányunk erőlye és igazság szeretete a törvények védelme alatt jóvá teendő. *) Cs. J.

K ü l f ö l d.

Wettingen, 1871- márczius 8-dike.

Január 28-ról kelt levelemben volt szerencsém száraz adatokban rövid vázlatot nyújtani Aargau Kanton népnevelésügyi viszonyáról: szabadjon ez alkalommal annak kiegészítéséül, illetőleg a nevezett Kanton elemi népoktatásának mikénti rendezéséről adnom néhány adatot.

Minden községnek vagy helységnek mely egy fél óránál távolabb fekszik a legközelebbi iskolától és 40 iskolaköteles gyereke van: tartozik — különben itt ez a szó felesleges — egy községi iskolát berendezni. Ha a fennebbi szám 4 egymásutáni év alatt 80-ra emelkedik még egy második illetőleg felsőbb iskolát állítani.

A községi iskolákban a tanfolyam 8 év. A 6 első évben a tanítás főcélyja az alapos elemi képzés; a 2 utolsó évben a gyakorlati életre megkívánható képzés, tekintettel lévén az oktatásban a nem szerinti osztályzatra.

Minden a kantonban lakó gyerek, ha éltének 7-ik évét elérte, iskolaköteles 8 évig. Olyanok, kik e kort nem érték el nyilvános iskolákba nem vétetnek föl; nem lenne fölösleges nálunk is erre figyelmet fordítani: miután némely szülők 4—5 éves gyerekeiket rendetlenül kergetik az iskolába, természetesen nem azért, hogy ott tanuljanak, hanem odahaza ne lábatlankodjanak.

A kik magasabb tanintézetbe kívánnak lépni; a 6-ik év végeztével odahagyhatják a községi iskolát. —

Minden iskola község bir egy „dolgozó leányiskolát“, mely egy részét képezi az elemi községi iskolának, és annak törvényes felügyelete alatt áll. —

Minden iskolaköteles leány a 3-ik iskolai év kezdetétől annak törvényes elhagyásáig: köteles az ilyenmő iskolát látogatni. A kötés varrás és egyéb női munkák mellett kitünő figyelmet fordítanak a rendszeret, tisztsaság és háztartási kötelességek rászoktatására; a köteles tantárgyakon kívül ilyenmőekből, nyáron 4-telen 6 órán nyernekkoktatást.

Az egyes községek, a tanító díjazásán és egyéb szükségések mellett, egy e czélnak megfelelő sajátos helyiségről gondoskodnak. Ugy látszik, hogy ezek nem félnek az emancipatiától.

Két vagy több község együttesen állit növendékei részére egy tovább képző iskolát, mely rendszeren 2 vagy 3 osztályból áll, egy-egy évi folyammal.

*) Miután a fennebbi cikik szoroson csak a tárgyhoz szolt, es hiteles egyéntől káldetett be, hozzuk, de nem lévén az ügy előtűnk esmeretes, annak tisztázására a tárgyhoz szolt ellenvéleménynek is szivesen tért engedünk.

Szerk.

De olyanok vétetnek föl kik köteles iskolai éveikből 5 s 6-at, már az elemi községi iskolában töltöttek. Ezen intézet növendékei a gazdászatra, iparra és kereskedésre megkivántató előismeretekből nyernek oktatást. Ha valamely község ilyet nem bír, ez esetben pótolja azt az elemi iskolának 2 utolsó éve. Legszokottabban községi adóból és önkéntes adományokból állítják elő az alapot, ilyenmő intézeteikre; ha abból nem fedezhetik, az államtól nyernek segélyt bizonyos részletekben.

Minden gyártulajdonos, ki iskolaköteles gyereket bizonyos mértékben gyárimunkánál alkalmaz, elvonva a nyilvános köziskolától: kötelezve van az olyanok részére külön iskoláról, okleveles tanítóról és tanítónőről gondoskodni, akár egyedül, akár társulatba lépve más gyárasokkal. Ez azonban csak a 6 első év letelte után elvont növendékekre áll, és így az ilyenmő intézetek csak 2 évi folyamattal bírnak, hivatásuknak megfelelő berendezéssel.

Noha egyes társulatok, sőt néha egyesek rendelkeznek ilyenmő tanfolyamot, mégis az igazgató tanács ad részökre szabályzatot, mely előszabja a tanításmodját, az osztályozást, tanítódíjt stb.

(Folytatása következik.)

Tudósitanak Párisból f. hó 2-áról azon jeletről, mely a nemzetgyűlés osztályaiiban a békepreliminárék nyilvános megvitatását megelőző estén történt. „Mult kedden — szól a párisi tudósítás — a képviselők esti 9 órától éjfélig voltak összegyűlve. A békeföltételek a legmélyebb és legfájdalmasabb izgatottság közt fogadtattak el. Beszéltek, hogy Ducrot, Trochu és Jaureguiberry tábornokok is igen lelkes szónoklatokat tartottak. Ducrot beszédében utalt ama nagy akadályokra, melyeket a demagogia magatartása okoz Páris védelmének. Kijelentette, hogy minden jó polgárnak rá kell fordítania figyelmét a demagogia ezen magatartására, s végre, hogy ő a zavarok indítói ellen, kik a védelmet szétforgácsolták és megbénították, örök gyűlöletet esküdött.

A francia belügyminiszternek f. hó 3-án a fővárosához intézett proklamációja jelenti, hogy az ellenség a nevezett napon d. e. 11 órakor kitakarodott Párisból, s a 8., 16. és 17-ik arrondissement lakóinak, kiket az ellenség okkupációja közvetlenül érintett, az ország háláját fejezi ki. „Páris — végzi Picard ur — ezen alkalommal is megmutatta, hogy a világ első városa.”

A békepreliminárék elfogadása után a poroszok szerződészerűleg kiűritették a Szajna balpartján levő elfoglalt területeket. Páris szintén kiűritett, valamint a Szajna bal partján levő foratok is (Mont-Valerien, Issy, Montrouge, Vanves, Bicetre és Ivry), ellenben Charenton, Faisanderie, Nogent, Rosny, Noisy, Romainville, Aubervilliers és St.-Denis három védműve a poroszok birtokában maradt. Az első félmilliárd frank lefizetése után a poroszok ki fogják üríteni a Szajna jobb partján levő erődöket is, valamint a Somme-, Oise-, Seine-Inferieure-, Sein-et Oise és Sein-et-Marne departementokat. A francziák tehát — miután ezen összeg lefizetése legközelebb meg fog történni — nem sokára ismét birtokában lesznek Rouennek, Dieppenek, továbbá az Abbeville, Amiens és Peronne erősségeknél. Két milliárd kifizetése után a foglalás már csak az Ardennes-, Marne-, Meurthe-, Haute-Marne és a Vosges-departementokra fog szorítkozni. Ezen departementokat, valamint Sedan, Rocroy, Mezières, Montmédy, Longwy, Verdun, Toul és Belfort erősségeket a poroszok mindaddig nem fogják kibocsátani kezökből, míg a hadi kárpótlás teljesen le nem fizették. A francziáknak tehát — hacsak Cremieux vérmes indítványa szerint az 5 milliárdot egyszerre ki nem fizetik — türniök kell, hogy a gyűlölt poroszok még közel négy éven át országuk egy jelentékeny részét megszállva tartják, ha az isten más „fordulatot” nem rendel.

A „Kreuz-Zeitung“ szerint a birodalmi kanczellár, gróf Bismarck, saját tanácsosaival Versaillesből legközelebb meg fog Berlinbe érkezni.

Mint Versaillesből jelentik, f. hó 6-kán a császár szemlét szándékozott tartani az első bajor hadtest, a württembergi hadosztály és a szász hadtest fölött, s azoktól ez alkalommal bucsut venni.

Brüsszel, macz. 7. Luxemburgi tudósítások szerint ott nagy az izgatottság a francia békeelőzmények közzététele óta s a hercegség poroszországba leendő bekebelezését elkerülhetlenné tartják.

A madridi székestemplomban nagy hangverseny tartatott a francia sebesültek javára. Roppant néptömeg volt jelen; s szinte 7000 francnyi összeg gyűlt be.

KELETI ÜGYEK.

Mint Konstantinápolyból 6-ról jelentik, a 12 milliónyi „kölcson“ elhalasztott. Az 1869. évi kölcson szelvényének, s a kincstárjegyeknek kifizetése april végeig, helye kölcsonok által biztosítva van.

Athen, márcz. 7. Ha a király a mostani kabinet-főnököt Komundurost el nem bocsátja, az Angolországgal való konfliktus kikerülhetlen lesz. Az angol követ fenyegetőzik, hogy a Pyreusban angol flották fognak megjelenni.

Legujabb.

Bécs, márcz. 9. A békeünnepélyek betöltése folytán a tartományokban, egy Bécsben tartandó általános német-osztrák békeünnepély megtartása mellett agítálnak.

Bécs, márcz. 9. A császár elnöklete alatt tegnap és ma katonai bizottmányi tanácskozások tartattak egy új ordre de bataille megállapítása tárgyában. A császár ma Paulert és Thun Leót fogadta.

Bécs, márczius 9. Klier előadó a reichsrath pénzügyi bizottságában indítványozta, hogy a Tramwaynak a bélyegilletéktől való felmentésére vonatkozólag egy tjavaslat dolgoztassék ki. Végül egy más indítvány fogadtatott el, mely ez ügy megvizsgálására egy albizottságot vél kiküldetni.

Bécs, márczius 9. Az alsóausztriai keresk. kamara által egybehívott enquete e szállítási ügyekben megkezdette működését. Schäftele keresk. miniszter üdvözölte a gyűlést és ígérte, hogy az enquete elaboratumát tekintetbe fogja venni. Elnökül Goegl, alelnökül Engerth és Kochmeister pesti kam. tanácsos választattak.

Prága, márczius 9. Egy balpárti tanár, a német győzelmek felett irt ódája miatt egy csoport cseh tanuló által bántalmaztatott.

Prága, márcz. 9. A cseh lapok ujra kezdik megtámadásaikat a miniszterium ellen. A „Pokrok“ írja: a miniszterium ismeri a csehek programját, melyről csak a „lengyel“ Potocky korlátoltsága hihette, hogy a reichsrath elismerésére tért enged; ha Hohenwarth a sulypontot még mindig a reichsrathban véli: úgy társaival együtt otthon maradhatott volna.

Grácz, márcz. 9. A városi tanácsos a helytartóság átiratára azt válaszolta, hogy a német győzelmi ünnepély nem ütközik az egyesületi törvénybe, minek folytán csupán csendháborítás esetében lép fel.

Olmütz, márcz. 9. A „Neue Zeit“ a a sajtói rendszabályok megbeszélése miatt confiscáltatott.

Brüsszel, márcz. 9. A „Nord“ jelenti Bordeauxból, hogy Thiers véleménye szerint egy, más választási törvény alapján alakuló nemzetgyűlésnek volna feladata Franciaország kormányformáját véglegesen megállapítani.

Páris, márcz. 8. A város nyugodt; a lapok általában békére intik a bellevilleket.

Bordeaux, márcz. 8. Orléansból a poroszok tegnap kivonultak.

Bordeaux, márcz. 9. A nemzetgyűlés bizottsága az üléseknek Fontainebleauban leendő áthelyezése mellett nyilatkozott, mit hallomás szerint Thiers is helyesel; mindamellert nagyszámu képviselő javaslatot fog beadni a nemzetgyűlésnek Versaillesba leendő áthelyezésére.

Bordeaux, márcz. 9. A nemzetgyűlés tegnapi ülésében Tolain a társulási szabadság korlátozására vonatkozó törvények eltörlését hozta javaslatba. Thiers pedig kijelentette, miszerint a kormány pénzügyi tekintetben mitsem fog tenni a nemzetgyűlés közreműködése nélkül.

A hadi kiadások Párison kívül meghaladják a 1100 millió frankot.

Gambetta választása igazoltatik. Garibaldi választására vonatkozólag az osztály

az igazolás ellen nyilatkozik, mire heves vita támad, melyben Hugo Victor mandatumát leteszi, s a nemzetgyűlést oda hagyja.

V e g y e s.

A brassóvidéki „népnevelési“ egylet f. hó 17-ikére d. e. 9 órára rendkívüli gyűlést rendezett, a melyre az egylet tagjai és „ügybárátai“ névszerint a „tanító“ urak tisztelettel meghivatnak. Gyülekezési hely: a bolonyai év. luth. magyar egyház „presbiteriumi“ terme.

A központi választmány.

(A brassói magyar kaszinó) folyó hó 5-én tartott bizottmányi ülésében következő új tagok vétettek fel:

Krzsich es. k. sorenredes. — F. T. Demgo százados. — Stuchlik Reinhard, főhadnagy. — Seydel N., főhadnagy. — Z. Ranissavljewich, hadnagy. — Maurer Victor, alispán. — Bányai Ferenc, kereskedő. — Neurihrer Sándor. — Osváth Josef, városi írnok. — Fogarascher Károly, ügyv. fog. — Posta Miklós, kalaposmester. — Bányai Kristof, kereskedő.

Kilépett: Hornyánszky Gyula, magyar luth. pap. Az igazgatóság.

(Tóth Vilmos belügyminiszter), kinek a betegségéről szóló híreket egy-két lap tulságosan nagyította, néhány nap óta jobban van. Komolyabb baja a miniszter urnak, kit meghülés következtében egy kis láz döntött ágyba, mint halljuk, nem is volt.

(Katonajutalék.) A január 25-én hatályba lépett 1871-ike első törv. cikkénél fogva, a magyar sorhadí csapatokhoz és tengerészethez 39.339 ujoncznak, 3924 póttartalékosnak s így összesen 43.273 főnyi hadjutaléknak kiállítására szavaztatott meg ez évrre. E mennyiségből esik 1) a budai főparancsnoksági kerületre 30.645 ujoncz, 3065 póttartalékos; 2) a nagyszebenire 6000 ujoncz és 600 póttartalékos; 3) a zágrábira 2693 ujoncz és 269 póttartalékos. Mindazon hadkötelezettek, a kik mint hadiszolgálatra alkalmasak az ujoncz és póttartalék jutalékok kiállítására után fenmaradnak, az 1868-ik évi 40-ik törv. cikk. 42-ik §-a értelmében a honvédségbe osztandók.

(A golyószórók kezeléséből) tartott vizsgák közelébb befejeztetvén, a Bécsben volt honvédtisztek ismét visszarendeltettek kerületeikbe, hogy a majd odaérkező mitrailleurokkal való bánást a legénységnek minél hamarabb és alaposabban betanítsák. Azokon a helyeken, hol a kerületi parancsnokok állomásoznak, lesz egy mitrailleur-iskola tiz gyalogtiszti tanítására.

(A török sorsjegyek) syndikátusa mindenképen igyekszik piacot nyerni e szerencsétlen papirnak. Legujabban a berlini tőzsde nyitattott meg a török sorsjegyek hivatalos jegyzésének, de minden hivatalos jegyzés sem tud bizalmat költeni a közönségben.

A „Nemere“ eredeti táviratai.

Feladatott Pesten 13-án este 7 óra.
Érkezett 13-án 10 óra.

A diadalokat ineplő itteni németeknek Bismarck táviratilag felelt a magyar osztrák monarchia és Németország közötti egyetértést éljenezvén.

Zürichben a zavarok mind sulyosodnak.

A párisi hadi bíróság Blanquet, Flourenst, Levraudot és Cyrilét in Contumaciam halálra ítélte, számos lapok Párisba eltiltattak.

Bécsi börze márcz 13-án. Brassói pénzárak m. 13-án.

Pénznekem.		Pénznekem.	
Arany	5. 87	Arany	5. 91
Napoleon'or	9. 93 1/2	Napoleon'or	9. 96
Ezüst	122. 75	Magyar 20 franc	9. 96
Magyar földteherm.	79. 75	Ezüst huszas	— 42
Erdélyi „	75. 25	Tallér	2. 40
Banati „	77. 25	Török lira	11. 35

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Kenyeres Adolf.

Távirat!!! F. Wertheim és társainak Bécsben.

Egy borzasztó égés, a melynek dühe nagy mennyiségű cukor, szesz és viasz által még fokoztatott, raktáromat tökéletesen porrá tette, csak is az ön Napolyi raktárából vásárolt tűzmentes cassa, a mely az irtozatos tűzrel daczolt, maradott meg a mely számomra pénzben és értékpapirokban tetemes öszveget megmentett.

Napoly, 10. febr. 1871.

Michele Buonocore.

A fenn említett tűz és rablás ellen tökéletesen biztos Wertheim cassáknak egyedüli raktára vagyon

J. G. NICA-nál,

46 3—4

Brassóban a Nagyutczában 540 szám alatt.

ZIKELY HENRIK

Brassóban,



Szélesutca 577-ik szám.

Ajánlja legnagyobb belföldi minden rendszer szerént alkotott kézzel és lábbal hajtható család — és iparosoknak való

varró gép raktárát.

Rajzokkal ellátott árjegyzékeket bérmentesen küld. Kezelési oktatóssal ingyen szolgál. 50 2—4

Megrendeléseket mindennemű ipar és földmívelési gépekre elfogad és ilyenek től felvilágosítást ad.

SZERENCSE FEL!!!

250.000, 200.000, 150.000, 100.000, 15.000 stb.

forintokat legkönnyebb módon lehet nyerni az annyira kedvelt, s Magyarország által biztosított magyar sorsjegyekkel, évenkénti 4 húzással; hogy valaki egy ily sorsjegynek könnyebben birtokába jusson, társas játékot állítottunk fel 20 részvényesre s játék alá rendeztünk 20 fent nevezet sors-jegyet.

Ezen 20 darab sors-jegyre már az első ft. 6 részlet befizetésnél, és egyszer mint mindenkorra ft. 1 bélyegért — joga van az illető részvényesnek — az általunk törvényszerűleg kiállított kötvénybe foglalt 20 darab 100 ftos. sorsjegy nyereségeinek 20-ad részére; — a havonkinti hat forint lefizetése s a kötvények visszaadása után mindenki egy eredeti sors-jegyet kap, vagy pedig az akkori börze árat — készpénzben.

Ilyen kötvényeket postautánvétellel is küldünk, — a húzásokról az illetők pontosan fognak tudattni, s minden kérdésre szívesen válaszolunk.

Werzár Testvérek Brassóban.

Megrendeléseket lehet tenni nállunk Klastromutczai iródánkban:

Vákár Kristof urnál Gy.-Szt.-Mikloson; Zakarias József urnál K.-Vásárhely;
Pototzky Kr. & Testvére urnál Cs.-Szereda.

49 2—0

Schwarze A. és Bartha

Brassóban a piaczon 16 szám alatt

esmert szoliditással készít legújabb divatu és igen tartos mindennemű férfi öltönyöket.

Egyszersmint ajánlja a t. cz. közönségnek nagyválasztéku kabát, nadrág és mellény szöveteit a legjutányosabb árokon.

Helyiségek hiányában a mult évi szöveteiket kész fizetés mellett, gyári árban számítja. 51. 2—0.

Alólirt tudatja a t. cz. közönséggel miszerént mai naptól kezdve helybemi raktárából 4 láb hosszúságú száraz fának ölét a házhoz szállitva 11 o. é. forintért adja.

Kászoni István.

54. 2—3.

Zeidner Henrik,

könyv-, zenemű kereskedő és kölcsön könyvtár tulajdonos

Nyomatott Römer és Kamnernél.

ajánlja a t. cz. közönség figyelmébe nagy választéku minden vallás felekezeti tanintézet részére rendezett magyar tankönyv 48 2—2 raktárát.

Földtekék és földabroszok magyar felírással és egyéb képletes taneszközök.

Külön megrendelések a legpontosabban telyesitetnek — Brassóban a búzaszeren.

(32) **Both József,** 5—0

óraműves és a városi óráknak gondviselője, Brassóban, szélesutca 577. szám alatt,

ajánlja a t. cz. közönségnek mindennemű fal-, zseb- és állóórákkal ellátott raktárát, egyszersmind átveszen felelősség mellett szakmájába vágó különböző kijavításokat.

Vidékre a legújabb szerkezetű toronyórák felállitását, valamint kijavításokat a legolcsóbb áron elvállalja.